ROCZNIKI POLSKIEGO TOWARZYSTWA MATEMATYCZNEGO
Seria II: WIADOMOŚCI MATEMATYCZNE XXVIII (1988)

wmptm 1897

A. SCHINZEL (Warszawa)

Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego

50 tomów Acta Arithmetica

Równocześnie z tym artykułem zostanie oddany do druku pierwszy zeszyt pięćdziesiątego tomu *Acta Arithmetica*. Jest więc właściwa okazja, aby przedstawić dzieje tego pisma, tym bardziej, że mija 50 lat od jego powstania.

Założycielami *Acta Arithmetica* byli dwaj matematycy warszawscy: Salomon Lubelski (1902–1941) i Arnold Walfisz (1892–1962). Pierwszy z nich zajmował się algebraiczną, drugi zaś analityczną teorią liczb. Na okładce inaugurującego zeszytu *Acta Arithmetica* wydanego w 1936 r. znajduje się następująca informacja, podana w językach angielskim i niemieckim: *Pismo Acta Arithmetica poświęcone jest teorii liczb we wszystkich jej dziedzinach. Rozprawy z dziedzin sąsiednich jak geometria, algebra i teoria funkcji są rozpatrywane, jeśli użyte metody są wyraźnie arytmetyczne lub podane są zastosowania do teorii liczb, lub występują tam funkcje ważne w teorii liczb takie, jak funkcja ζ lub funkcje L.*

Pierwszy skład Komitetu Redakcyjnego był następujący: Redakcja – S. Lubelski i A. Walfisz, Zespół doradczy – H. Bohr, J. G. van der Corput, V. Jarnik, L. J. Mordell, A. Ostrowski, H. Rademacher, T. Takagi, N. Czebotariew.

W tomie trzecim miejsce Walfisza, który wyjechał do Gruzji, zajął w Redakcji L. J. Mordell, a do zespołu doradczego wszedł C. Chevalley. Po ukazaniu się tego tomu w r. 1939 nastąpiła w publikacji *Acta Arithmetica* blisko dwudziestoletnia przerwa.

Wiosną 1956 r. Mordell, wówczas profesor Uniwersytetu w Cambridge, przyjechał do Warszawy z zamiarem wskrzeszenia pisma. W wyniku rozmów przeprowadzonych z Wacławem Sierpińskim, ten ostatni zgodził się objąć stanowisko redaktora naczelnego. Redakcja ukonstytuowała się następująco: V. Jarnik. L. J. Mordell, W. Sierpiński, P. Turán i A. Walfisz; sekretarzem redakcji został Marceli Stark.

Pod redakcją Sierpińskiego pismo funkcjonowało przez 12 lat (1957–1968); w tym czasie ukazało się 12 tomów. W 1969 r. Sierpiński zmarł, a funkcję redaktora naczelnego objął autor niniejszego artykułu. Skład redakcji i zespołu doradczego ulegał wielokrotnie zmianom w wyniku zgo-

nów członków. W 1974 r. zmarł M. Stark, a funkcję sekretarza redakcji objął Jerzy Browkin.

Obecny skład redakcji i zespołu doradczego jest następujący. Redakcja: J. W. S. Cassels (Cambridge), P. Erdös (Budapeszt), A. Schinzel (redaktor), W. G. Sprindżuk (Mińsk), J. Browkin (sekretarz). Zespół doradczy: A. N. Andrianow (Leningrad), A. Baker (Cambridge), L. Carlitz (Durham, N. C.), K. Chandrasekharan (Zürich), M. Eichler (Bazylea), P. X. Gallagher (New York), E. Hlawka (Wiedeń), H. Iwaniec (Princeton), H. Koch (Berlin), J. Kubilius (Wilno), D. J. Lewis (Ann Arbor), K. Mahler (Canberra), H. L. Montgomery (Ann Arbor), T. Nagell (Uppsala), W. Narkiewicz (Wrocław), A. Ostrowski (Bazylea), K. G. Ramanathan (Bombay), W. M. Schmidt (Boulder), H. P. F. Swinnerton-Dyer (Cambridge), I. R. Szafarewicz (Moskwa), R. Tijdeman (Leiden).

W różnym czasie członkami redakcji lub zespołu doradczego byli ponadto nie wymienieni poprzednio H. Davenport, M. Deuring, E. Fogels, A. O. Gelfond, L. K. Hua, J. F. Koksma, J. W. Linnik, T. Nakayama, C. Pisot, G. Ricci, B. Segre, C. L. Siegel.

Charakter pisma został utrzymany. Ukazało się ponad tysiąc prac badawczych z zakresu teorii liczb, a ponadto nekrologi zmarłych członków komitetu redakcyjnego i w dwóch przypadkach analizy dorobku członków żyjących w związku z ich jubileuszami. Wydano siedem tomów specjalnych: tomy 9, 24 i 49 poświęcone były uczczeniu 75 rocznicy urodzin kolejno L. J. Mordella, C. L. Siegela i P. Erdösa; tomy 18, 21, 27 i 37 poświęcone były uczczeniu pamięci kolejno H. Davenporta, W. Sierpińskiego, J. W. Linnika i P. Turána.

Rozkład prac w pierwszych czterdziestu tomach między różne działy teorii liczb przedstawia następująca tabela sporządzona na podstawie *Mathematical Reviews* oraz spisów treści zamieszczonych w tomach 15, 30 i 40.

Dział teorii liczb	tomy 1–15	tomy 16–30	tomy 31–40
A (Elementarna teoria liczb)	29	25	10
B (Ciągi i zbiory)	29	33	22
C (Wielomiany i macierze)	8	10	1
D (Równania diofantyczne)	31	32	18
E (Formy kwadratowe)	28	26	15
F (Grupy nieciągłe i funkcje automorficzne)	8	16	15
G (Geometria diofantyczna)	1	7	2
H (Geometria liczb)	13	7	3
I (Teoria przestępności)	10	18	15
J (Pozostałe aproksymacje diofantyczne)	24	22	7
K (Rozmieszczenie modulo 1)	18	41	18

L (Sumy wykładnicze i sumy charakterów)	4	6	4
M (Funkcje zeta i funkcje L)	23	43	31
N (Analityczna teoria liczb, zagadnienia multyplikatywne)	74	65	39
P (Analityczna teoria liczb, zagadnienia addytywne)	39	26	17
Q (Analityczna teoria liczb, zagadnienia mieszane)	2	2	9
R (Algebraiczna teoria liczb, ciała globalne)	41	75	52
S (Algebraiczna teoria liczb, ciała lokalne)	1	5	5
T (Ciała i pierścienie skończone)	23	26	14
U (Związki z logiką)	0	1	1

Nota dodana w korekcie. Od chwili oddania artykułu do druku zmarli: W. G. Sprindżuk, K. Mahler, T. Nagel i A. Ostrowski. Do redakcji wszedł R. Tijdeman, do zespołu doradczego M. Waldschmidt; odszedł na własną prośbę P. X. Gallagher, a H. Iwaniec zmienił miejsce pobytu z Princeton na New Brunswick (NJ, USA).

Miscellanea

Nie tylko w geometrii, ale w bardziej jeszcze zadziwiającym stopniu w fizyce, okazuje się stale, że gdy tylko uda nam się przeniknąć do głębi prawa przyrody władające rzeczywistością, to ukazują się nam one w swojej najbardziej przejrzystej prostocie i najpełniejszej harmonii w związkach matematycznych. Rozwijanie tego poczucia prostoty i harmonii, bez którego w fizyce teoretycznej nie możemy się dziś obejść, uważam za główny cel nauczania matematyki; to ono jest dla nas źródłem wielkiej radości poznania.

Herman Weyl([1])

([1]) *Raum, Zeit, Materie* (str. 21).

Errata do artykułu A. Schinzla *50 tomów Acta Arithmetica* (Wiadomości Mat. 28.1):

str. 81, wiersz 9 od góry: zamiast 1936 r. powinno być 1935 r.;
str. 83, wiersz 17 od góry: zamiast Nagel powinno być Nagell.